

Werkkaart

Cultural Formulation Interview (CFI)

Behandelingen zijn effectiever naarmate ze beter aansluiten bij de culturele en sociale context van het individu. Inzicht in deze context is immers essentieel om de problemen van de patiënt op waarde te kunnen schatten, en de behandeling zoveel mogelijk te personaliseren conform de opvattingen, voorkeuren en mogelijkheden van de patiënt en diens systeem. Het Cultural Formulation Interview (CFI) is in dit verband een belangrijk hulpmiddel voor een eerste verkenning van de cultuur en context van de patiënt, in relatie tot diens psychische problemen. De generieke module Diversiteit raadt het gebruik ervan sterk aan. Wat is het CFI precies en hoe zet je dit het beste in? Dat lees je in deze werkkaart.

Patiënten maken deel uit van sociale groepen met eigen culturen. Hoe zij hun problemen begrijpen en communiceren en er hulp voor zoeken is echter ook afhankelijk van persoon en context. Daarom is het nodig met elke patiënt in gesprek te gaan om zicht te krijgen op de individuele beleving van de groepscultuur en gebruik van beschikbare culturele repertoires in concrete situaties.

Doel en achtergrond van het CFI

Het doel van het CFI is een culturele formulering op te stellen. In 1994 werd in DSM-IV een globaal raamwerk voor cultuur-sensitieve diagnostiek geïntroduceerd: de culturele formulering. De praktische toepassing ervan bleek helaas problematisch. Een internationale werkgroep van transculturele psychiaters en medisch antropologen ontwikkelde daarom in 2012 het CFI als hulpmiddel. In een veldonderzoek in zes landen, waaronder Nederland, oordeelden klinici, patiënten en naasten positief over de testversie van het CFI.

Uitgangspunten

Het CFI geeft aandachtspunten en voorbeeldvragen voor het systematisch bespreken van cultuur en context van een patiënt. Het CFI oogt als een semigestructureerde vragenlijst, maar is het best te typeren als een hulpmiddel voor het voeren van het gesprek met de patiënt. Het CFI impliceert een persoonsgerichte, narratieve benadering die focust op het verhaal van de patiënt en op de wijze hoe deze betekenis geeft aan de klachten. Ook het perspectief van de naasten is belangrijk in het CFI. Inzicht in de betekenisgeving en belevingswereld van de patiënt en naasten draagt bij aan een betere,

meer op maat gesneden diagnostiek en behandeling. Deze benadering sluit aan bij de herstelondersteunende zorg en is breed inzetbaar bij elke patiënt, ongeacht zijn of haar cultuur en achtergrond.

Het CFI biedt tegenwicht aan een steeds meer gedecontextualiseerde diagnostische praktijk en klachtgerichte, geprotocolleerde geestelijke gezondheidszorg.

Onderdelen van het CFI

Het CFI bestaat uit een basisinterview en een interview met directe naasten. Verder zijn er twaalf verdiepende aanvullende modules die naar behoefte in te zetten zijn, waaronder modules voor migranten en vluchtelingen, ouderen, jongeren en adolescenten, en mantelzorgers.

Het basisinterview behandelt vier aandachtsgebieden aan de hand van een aantal thema's. Om het gesprek met de patiënt te ondersteunen, biedt het CFI zestien voorbeeldvragen en adviezen.

1. Culturele definitie van het probleem;
2. Culturele perceptie van de oorzaak, context en steun;
 - oorzaken,
 - stressoren en steunbronnen,
 - rol van culturele identiteit.
3. Culturele factoren betreffende coping en eerder hulpzoekgedrag;
 - coping,
 - eerder hulpzoekgedrag,
 - barrières.
4. Culturele factoren betreffende huidig hulpzoekgedrag:
 - voorkeuren,
 - behandelaar-patiënt-relatie.

Belang van het CFI

Uit onderzoek en klinische ervaring komt naar voren dat het CFI niet alleen klinisch relevante informatie oplevert, maar ook bevordert dat de patiënt zich gehoord voelt. Het gebruik ervan genereert daardoor vertrouwen in de behandeling, helpt bij het ontwikkelen van gedeelde probleemdefinitie en biedt handvatten voor diagnostiek en behandeling.

Een GZ-psycholoog verwoordde de werking als volgt: *“Het CFI helpt om de verbinding aan te gaan met de patiënt, omdat interesse getoond wordt in zijn leefwereld.”*

Het gebruik van het CFI:

- geeft inzicht in factoren die de behandeling kunnen compliceren en faciliteren,
- biedt relevante diagnostische informatie;
- reikt thema's aan voor het behandelplan;
- draagt bij aan een betere werkalliantie.

Praktische toepassing

Het basisinterview komt het meest tot zijn recht in de intakefase, maar onderdelen van het CFI zijn ook in te zetten gedurende de behandeling.

Het CFI vraagt van de professional een cultuurbewuste houding en respectvolle nieuwsgierigheid, waarbij meer aandacht uitgaat naar luisteren dan naar zenden van informatie. Het gaat er immers om een beeld te krijgen van het persoonlijke verhaal van de patiënt.

De wijze van afnemen van het CFI is niet vastgelegd. De formulering van de vragen kan aangepast worden om aan te sluiten bij een natuurlijk verloop van het gesprek. Het is verder van belang oog te hebben voor getoonde emoties, de nonverbale communicatie, alsook voor de invloed van de mate van taalvaardigheid en van eventueel aanwezige derden op het gesprek.

Bevindingen uit het CFI dienen vastgelegd te worden in het patiëntendossier, ten behoeve van het opstellen van een culturele formulering. Maak bij de beschrijving van probleem en hulpvraag gebruik van de bewoording van de patiënt. Betrek deze informatie bij het opstellen van het behandelplan en maak het onderdeel van elke patiëntbespreking. Toets in de loop van de

behandeling de bevindingen en stel deze zo nodig bij.

Valkuilen

Het is een valkuil het CFI te zien als:

- een eenmalige exercitie;
- het afnemen van een vragenlijst in plaats van het in gesprek gaan met de patiënt;
- een instrument om de cultuur van de ander te classificeren;
- alleen relevant voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.

Acht vuistregels

1. Informeer de patiënt over het CFI.
2. Geef de patiënt de gelegenheid zijn verhaal te doen.
3. Luister zonder oordelen.
4. Stel altijd open vragen.
5. Vraag zo nodig om toelichting of voorbeelden.
6. Ga na of je de patiënt goed begrepen hebt.
7. Zet zo nodig een professionele tolk in.
8. Laat bevindingen steeds terugkomen in patiëntbesprekingen.

Belangrijke links & informatie

- De generieke module Diversiteit op [ggzstandaarden.nl](https://www.ggzstandaarden.nl).
- Parnassia Groep heeft aangepaste versies van het CFI en pocket-cards ontwikkeld voor ouderen, en ouders en kinderen. Deze zijn op te vragen bij de specialismegroep **Culturele Psychiatrie**.
- Nederlands Instituut van Psychologen heeft een **themapagina** 'intercultureel vakmanschap'.
- Informatie voor cliënten en naasten met migratie-achtergrond via **MIND Ypsilon**
- De **vertaalde versie** van alle onderdelen van het Cultural Formulation Interview (CFI).

Bronvermelding

Lewis-Fernández, R. e.a. (red). DSM-5 Handbook on the Cultural Formulation Interview (2016) en Groen, S. & van Dijk, R., De Culturele Formulerings: een contextuele benadering van psychische klachten. In: Jong, J. de & van Dijk, R. (2020), Handboek Culturele Psychiatrie en psychotherapie. Amsterdam: Boom/de Tijdstroom.